

Wat zijn de mogelijkheden van de biologische teelt van tulpen en irissen op de zwaardere gronden? Dat was de onderzoeksvraag waarmee Yorick van Leeuwen twee jaar geleden als onderzoeker bij Proeftuin Zwaagdijk aan de slag ging. Het project is nog niet afgerond, maar de praktijkproef op 4 ha SKAL-gecertificeerde kleigrond laat positieve resultaten zien.

Yorick van Leeuwen, onderzoeker Proeftuin Zwaagdijk

Ecobollen gedijen goed op zware grond Proeftuin Zwaagdijk

Op de ruime landerijen van Proeftuin Zwaagdijk zijn de sporen van de bloembollenteelt voor even verdwenen. Niet voor lang, want als de sluitkool het veld heeft geruimd gaan binnenkort voor het tweede jaar biologisch tulpen- en irisplantgoed de grond in. Dat gebeurt in het kader van het project biologische bollenteelt op zware grond, waarin de West-Friese praktijksituatie zo levensrecht mogelijk benaderd wordt. Daarom geen proefvelden op de vierkante meter, maar een projectareaal van 4 hectare SKAL-gecertificeerde grond. Dat wil zeggen dat op de voor de biologische teelt bestemde percelen minimaal twee jaar voorafgaande aan de eigenlijke teelt geen kunstmest of chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt mogen zijn. Om de West-Friese bedrijfsstijl zo dicht mogelijk te benaderen, maken ook (biologisch geteelde) vollegrondsgroenten als sluitkool, winterpeen, ijsbergsla en aardappelen deel uit van het teeltplan. Voorafgaande aan het project had de Proeftuin overigens al twee jaar ervaring in de biologische bollenteelt.

Afwisseling

De uitvoering van het in maart 2001 officieel gestart project is in handen van ing. Yorick van Leeuwen (25). Yorick, afkomstig uit Spanbroek, is geen vreemde in de wondere wereld van de bloembollenteelt. Hoewel niet afkomstig uit een bollentelersfamilie, werkte hij al van jongs af aan menig vrij uurtje op

tuinderijen in de buurt. Dat beviel zo goed dat hij na de mavo de Middelbare Tuinbouwschool volgde (4 jarige opleiding). Zijn stageperiode liet hij uitbetalen in een partijtje Strong Gold-plantgoed, waarvan hij ter lering en vermaak nog steeds een areaaltje teelt. Na de MtuS ging Yorick naar de Hogere Agrarische School in Den Bosch, waar hij afstudeerde in de richtingen tuinbouw en management. Tijdens deze opleiding liep hij een van zijn stages op Proeftuin Zwaagdijk. Dit contact resulteerde na zijn afstuderen meteen in een dienstverband – vanaf augustus 2000 – bij 'Zwaagdijk', waar hij specifiek werd aangetrokken voor het genoemde project 'Biologische bollenteelt op zware grond'. Omdat dit project in maart 2001 officieel van start ging, besteedde hij de eerste maanden ook veel tijd aan onderzoek in de glasgroenten. Dat is altijd nog een aangehaakte taak, speciaal in de wintermaanden als het drukke buitenwerk in de bollen achter de rug is. "Vooral de afwisseling maakt mijn werk uitdagend. Ik ben nu eenmaal geen kantoormens, die vijf dagen achtereen achter de computer kan zitten".

Het project Biologische bollenteelt op zware grond heeft een looptijd van drie jaar. De projectkosten worden voor het grootste deel gefinancierd door de provincie Noord-Holland. De Rabobank, kwekersvereniging Biobol, en de Proeftuin zelf zijn medefinanciers. "De

provincie Noord-Holland, met gedeputeerde Bob Verburg als grote promotor, stimuleert de biologische landbouw behoorlijk. Ons project past prima binnen het provinciale beleid", zegt Yorick. De Proeftuin draagt zelf ook bij, omdat er hopelijk kennis vrijkomt die ook voor de reguliere bollenteelt van belang is. In november 2001 werden de eerste biologische tulpen en irissen in het kader van het project geplant. Het tulpensortiment omvat de cultivars Ile de France, Yokohama, Leen van der Mark en Blenda. Dit najaar wordt het sortiment uitgebreid met 7 nieuwe cultivars met goede broeierij- en teeltkwaliteiten in een aantal hoofdkleuren. Blue Magic en Blue Sail zijn de biologische geteelde iriscultivars. Het project is tamelijk uniek omdat de biologische bollenteelt zich tot nu toe voornamelijk concentreert op de lichtere gronden. "De mechanische onkruidbestrijding is op deze gronden iets gemakkelijker omdat je meer werkdagen met je machines op het land kunt", zo verklaart Yorick dit. Wellicht telt ook dat de afzet van biologische bollen zich in de beginfase vooral concentreerde op de droogverkoop. Maar er is een verschuiving gaande richting zwaardere gronden. Volgens de Zwaagdijk-onderzoeker biedt de teelt op zware gronden een aantal belangrijk voordelen, die des te meer tellen nu ecobollen ook hun weg vinden richting broeierij. "Daar heb je een bol met veel inhoud voor nodig. Op de zandgrond is



de bemesting een knelpunt. Daar heb je op de klei een gigantisch voordeel, want de grond is veel rijker waardoor we verwachten dat de bemesting beter beheersbaar is. Op zandgrond is een half procent organische stof al hoog, hier zitten we op 6-8 procent bij een afslibbaarpercentage van 25-35 procent. In de biologische bollenteelt is vooral de beschikbaarheid (mineralisatie) van je stikstof vroeg in het voorjaar een probleem. Vanaf half april is er voor de tulpen al N nodig". Een ander voordeel van de biologische teelt op zwaardere grond is dat de kostprijs er behoorlijk lager ligt.

Hoger

Yorick heeft afgelopen zomer zijn eerste biologische tulpen geoogst en is niet ontevreden. Met gepaste ondernemers-trots vertelt hij dat de bollenopbrengsten hoger waren dan gemiddeld in de – weliswaar nog kleine – biologische praktijk. "Daar zat men gemiddeld op 300 bollen zift 11/12 op per roe, bij mij lag dat op 485 stuks 11/12op/roe

voor Ile de France en 600 11/12op per roe bij Yokohama." Yorick ontmoette dit jaar eigenlijk verrassend weinig teeltproblemen. De onkruidproblematiek, één van de grotere bottlenecks in de biologische teelt, is getackeld door een strodek van 20 ton per hectare toe te passen, dat de hele teelt blijft liggen. "Dat werkt prima", aldus Yorick. Virusaantasting bleek ook onder controle te houden. "Ile de France telen we al voor het derde jaar biologisch, maar we zitten altijd nog onder de 1 procent virus". Hoewel voor de vuurbestrijding geen biologische middelen ter beschikking staan, gaf deze kwaal nauwelijks overlast. Ruimer planten – 10/15 procent dunner dan in de gangbare teelt – bleek een goede remedie. "Daardoor droogt het gewas sneller en hebben je planten de ruimte, waardoor ze gestager en sterker groeien". Waarbij Yorick wel opmerkt, dat het een weinig vuurgevoelig jaar was. Een nadeel van het strodek tegen onkruid is wel dat stro de N bindt, waardoor dit het mineralisatieprobleem in het vroege voorjaar ver-

ergert. Met een vroege gift van de biologische meststof verenmeel – met 13 procent snel opneembare N – is het tekort aan vroege N aardig te ondervangen, is Yorick's ervaring. Bij de irissen ontmoette hij meer problemen. De opbrengsten vielen tegen. Blue Sail leed begin april al onder een aantasting van *Botrytis cinerea*. Blue Magic bleef wel tot eind juni groen. "Irissen gaan al vroeg strijken, waardoor het gewas nat blijft. Dat is ideaal voor schimmels. Dit jaar planten we ook Casablanca en Telstar, om te kijken hoe die zich teelttechnisch houden".

Al met al is de jonge onderzoeker tevreden over de eerste resultaten van het project, vooral voor wat de tulpen betreft. Natuurlijk, de

opbrengst is lager dan in de gangbare teelt. Dat zal gecompenseerd moeten worden door een hogere prijs. Overigens vindt hij het verkeerd om altijd de vergelijking met de gangbare teelt te maken. "In de biologische teelt is de insteek en denkwijze anders. Bij de gangbare teelt staat een lage kostprijs voorop". Dat dit een aantal problemen met zich meebrengt wordt voor lief genomen. Er zijn aanwijzingen dat het zuurprobleem in de biologische teelt minder groot is. De overdadige beschikbaarheid van N in de gangbare teelt, waardoor de bollen snel maar ook zwakker opgroeien wordt vaak als een van de redenen gezien.

Keten

Hoe biologische bollen het verderop in de keten doen, is uiteraard een belangrijke vraag. Daartoe is onlangs vanuit de provincie een biologisch ketenproject gestart. Proeftuin Zwaagdijk participeert in dit project door een deel van het onderzoek voor haar rekening te nemen. Daarin is onder andere aandacht voor de waterbroei van biologische tulpen. In de biologische waterteelt zijn de gangbare toevoegingen taboe. Hoe dat te ondervangen is een belangrijk punt van onderzoek. Maar ook in de biologische teelt wachten nog veel vragen op verder onderzoek. Yorick denkt dan vooral aan onderwerpen als de optimale plantdichtheid en verder onderzoek naar de bemestingsstrategie.

De resultaten van het project worden breed verspreid. Publicaties, lezingen en open dagen zijn belangrijke communicatiekanalen. Ook binnen de biologische bollenkwekersclub 'Biobol' – waarvan Proeftuin Zwaagdijk één van de 12 leden is – worden de resultaten uitgebreid besproken. Het valt Yorick op dat op open dagen veel 'gangbare' bollentelers belangstelling tonen voor het project. Een goede zaak, vindt hij. Want gangbare telers kunnen zeker ook hun voordeel doen met de uitkomsten van het project. Yorick vindt het wel jammer dat het vak geen vakheffingsgeld in het project heeft willen steken. Maar wat niet is kan natuurlijk altijd nog komen.

Tekst: Gerrit Wildenbeest

Foto's: René Faas

